

Közelebb a csillagokhoz

Budapest

Az augusztus 11-ei bemutatás gondolata még tavasszal, a Csillagászat Napján fogant meg. A mostani — országosnak szánt — rendezvény is sikeresnek mondható. Az augusztusi szaturnuszgyűrű-átfordulás mint látványosság automatikusan adta a bemutatás időpontját, mely mellesleg a Perseidák legaktívabb időszakára esett. A *Közelebb a csillagokhoz* sikere bebizonyította: a különféle szervezeteket, egymástól távol levő csillagvizsgálókat érdemes egy-egy kiemelt alkalommal összefogni.

Budapesten ismét „megszokott” helyünkön, a Planetárium előtt vártuk az érdeklődőket, a korábbtól kissé eltérő felállásban. Az embermagas hangfalak leginkább egy koncert külsőségeire emlékeztettek. Szükség is volt rájuk, a közel 500 érdeklődő számára aligha tarthattunk volna mindenki számára hallható előadásokat. A számítástechnikai „részleg” vezetője, Tepliczky István meteorológiai helyzetelemzésével kezdődött a program: a nagy felbontású műholdképeken mindenki láthatta a közeledő derűtséget. A továbbiakban a Szaturnusszal és a gyűrűátfordulás jelenségével ismerkedhettek meg az egybegyűltek, majd Mizser Attila bemutatta az MCSE-t.

A szürkülletben feltűnt a Jupiter, és munkába álltak a távcsövek. Csak ekkor lehetett igazán felmérni, milyen sokan jöttek el rendezvényünkre. A 80/1200-as refraktor mögött jó 25 méteres sor állt. A legidősebb érdeklődők messze túl voltak a nyugdíjkorhatáron, a legfiatalabbak pedig még a karonülő korosztályból kerültek ki. Közben felkelt a Hold, és az emberek nem tágitottak, másodsor is végigállták a sort az okulár mögött. Előadásaink sorát a tavalyi üstökösbecsapódás felelevenítésével folytattuk, majd egy mély-ég felvételekből álló hagyományos „ürdiszko” következett.

Rendezvényünkről egy sor újságot, tévés és rádiós szerkesztőségeket tájékoztattunk. A nagy érdeklődés bizonyára ennek tudható be (Nagy Zoltán Antal pl. jó húsz percig beszélgetett Zoránna a Rádió Calypsóban). A Planetáriumnál történekről a TV 3 tudósított. (A stáb tagjait munkaidő után a távcsöveknél láttuk viszont, annyira megtetszett nekik az égbolt.)

Az események viszonylag zökkenőmentesen zajlottak, egyedül távcsövből volt kevés, de így is türelmesen kigyóztak a sorok a négy refraktor mögött. Szórolapjaink az utolsó szálig elfogytak, és az MCSE-stand árukészlete is alaposan megfogyatkozott. A rendezvény alkalmából külön nyolcoldalas tájékoztatót állítottunk össze, mely a Szaturnusszal foglalkozott. A tájékoztatóból jócskán küldtünk vidéki barátainknak is, azzal, hogy ők is osztogassák saját rendezvényeiken. Tablókat készítettünk a Szaturnuszról és az extragalaxisokról — hála a Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottságának, mely anyagilag támogatta a bemutatást.

Számatlan tagtársunk nevét említhetnénk, akik közreműködtek a lebonyolításban. Mátis Andrásnak, a Planetárium előadójának köszönhetjük talán a legtöbbet, hiszen immár negyedszer tarthattunk sikeres bemutatást a Planetáriummal közösen. Jövőre is lesz jócskán alkalom arra, hogy kipróbáljuk: képesek vagyunk-e ismét felkelteni az emberek érdeklődését.

Kereszturi Ákos

Balatonfűzfő

Balatonfűzfőn már augusztus 6-án közelebb kerültek a csillagokhoz az érdeklődők, mivel frissen alakult helyi csoportunk tagjai csak ebben az időpontban voltak távcső-közélen. Esti távcsövezésünkhöz plakátokkal és a Fövenyfürdő hangosbemondóján közölt magyar és német nyelvű felhívásokkal invitáltuk az érdeklődőket.

A polgári szürkületben települtünk ki a strand közepére, ahol már ekkor 25–30 fő várakozott. Mire Ladányi Tamás felállította Mizár-reflektorát, már 50-en figyelték a fejleményeket. Az időjárás kegyes volt hozzánk, tiszta égbolt és kellemesen meleg nyári este várta a csillagnézőket a Balaton partján, ahol a hangulatot a vízen tükröződő ezüsthíd is fokozta. A négy nappal telehold előtt járó Holdon kráterek sokaságát láthatták az érdeklődők, a Jupiter pedig szinte reklámozta a Skorpió fényes csillagait. Amíg a Holdat mutattuk különféle nagyításokkal, a gyerekek izgatottan várták, hogy mikor nézhetnek végre bele a távcsőbe; közben az idősebbeknek a nyári csillagképeket magyaráztuk, ismertettük az MCSE munkáját, és szoltunk helyi csoportunk terveiről. A Hold, a Jupiter, a Mizár–Alcor, a Perseus-ikerhalmaz, a Szaturnusz nézegetése közben gyorsan elszaladt az idő, csak éjfél után csökkent a vendégek száma kb. 15 főre, ekkor a komolyabb érdeklődőknek részletes magyarázatot adhattunk kérdéseikre.

Éjjel egykor fejeztük be a bemutatást. Kb. 120-an néztek távcsőbe, felerészt helyi lakosok ill. budapesti nyaralók. Látható, hogy egy ilyen üdülőhelyen mint Balatonfűzfő, milyen nagy igény van a nyári bemutatásokra. Ezt szeretnénk a jövőben is kihasználni.

Ez volt második ilyen rendezvényünk — sajnos két héttel korábban a hajmáskéri falunap alkalmából tervezett bemutatást elmosta a nyári zápor, pedig vilonyai tagtársunk, Gubicza László, „távcsőkészen” várakozott.

Kocsis Antal

Közelebb a csillagokhoz — Szegeden is

Az országos távcsöves bemutatás igen kézenfekvő lehetőség volt az MCSE reklámozására a Szegedi Csillagvizsgálóban, mivel az időpont egybeesett a szokásos péntek esti nyitvatartással. Hogy mennyire interferált a kettő, arra akkor jöttünk rá, amikor a két bemutató távcső mellett 30–30 ember állt sorba, míg a 40 férőhelyes előadóterem dugig volt látogatókkal.

Este fél hétkor nyitottunk ki a nagyközönség számára, amikor rögtön egy húszfős gyermekcsoport tódult a csillagvizsgálóhoz. Az ég már akkor sem biztatott túl sok jóval, vékony fátyolfelhők borították be, amelyeken keresztül csak a Jupiter ígérkezett láthatónak. Mindazonáltal töretlen lelkesedéssel „hirdettük az ígét” (Gál János és jómagam) és bízunk abban, hogy előben is tudunk valamit mutatni. Folyamatosan érkeztek a látogatók, bár a helyzet csak 8 óra után alakult drámaivá. A Csillagvizsgáló műszereivel (63/840-es kisrefraktor, 200/1200-as Newton) mire a szürkület kezdetétől igyekeztünk bemutatni a Jupitert, aminek igen nagy sikere volt. Az igazi roham fél 9-kor kezdődött, talán a Szegedi Szabadtéri Játékoknak is köszönhető, hogy néha egyszerre kellett németül és angolul is beszélnem, közben franciára fordítanom, amit mondok. Nélkülözhetetlen segítségnek bizonyult Csányi Janek és Zákány Zalán tevékenysége, akiknek itt szeretném megköszönni lelkes munkájukat.

Az ég folyamatosan romlott, ami oda vezetett, hogy fél 11-re a nagy tömeg levonult, így a kelő Holdat már csak kevesen látták. Addig a Jupiter mellett a nyári ég látványos kettőscsillagait állítottuk be. Nagyon sokan meglepődtek, amikor egy-egy

adatot hallottak a bemutatott objektumokról, ezért is nevezhetjük rendkívül hatásosnak az akciót. Joggal mondhatjuk el, hogy nagyon sok, a csillagászzal kapcsolatos téveszmét sikerült eloszlatni.

Végül fél 12-re az ég teljesen befelhősödött, az utolsó látogató is elment, mi pedig a jól elvégzett munka örömeivel becsültük meg a látogatók össz számát, amelyet kb. 200-ra tettünk. Figyelembe véve azt, hogy volt úgy, hogy egyszerre 100-an voltak a Csillagvizsgáló területén, a fenti becslés mindenek nevezhető, csak túlzottnak nem. De talán nem is a pontos létszám a fontos, hanem az, hogy megmutattuk a csillagos eget olyanoknak is, akik különben közömbösen elsiklanának mellette (pontosabban alatta) és emberközeli tudtuk „tálalni” a csillagászatot és a vele foglalkozókat.

Kiss László

Csillagnézés Baján

Csatlakozva az MCSE által meghirdetett országos akcióhoz, augusztus 11-én éjszaka közös „csillagnézésre” hívta a bajai polgárokat és a városban nyaralókat a bajai csillagvizsgáló kollektívája. A lebonyolításban a többi bajai csillagászati szervezet, azaz a Tóth Kálmán utcai Bemutató Csillagvizsgáló, a Bajai Observatórium Alapítvány, a TTT Bácskai Egyesületének Csillagászati-Fizikai Szakosztálya és valamennyi helyi MCSE-tag segített.

Az elmúlt évek csillagászati programjai kapcsán szerteágazó kapcsolataink épültek ki a délvidéki újságokkal, rádió- és tévéstudiókkal. Így ez alkalommal is széles nyilvánosságot kapott a tervezett akció. A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Csillagvizsgáló Intézetének Szegedi úti bázisán már napnyugta előtt felbukkantak az érdeklődők, autóval, busszal, gyalog, biciklivel. Az AstroTech Celestron 8-asával a nyugvó Nap látszó felszínének bemutatása volt a korai érkezők „jutalma” (sajnos izgalmas részlet nem látszott a korongon).

Besötétédkor több helyszínen nyújtottunk a látogatóknak programot: a Celestron mellett felállítottunk egy TZK óriásbinokulárt is, amivel az égbolt néhány fényesebb, nagyobb kiterjedésű objektuma volt megsejmelhető. A megvilágított bejárat előtérben csillagászati poszterek, könyvek voltak megtekinthetők és megvásárolhatók, itt osztogattuk az MCSE-tájékoztatókat is. Folyamatosan üdítőt, majd később teát és kávéét szolgáltunk fel ingyenesen a vendégeknek (megszívlelendő ötlet sokak számára: egy doboz kávé, kockacukor, tea és egy üveg szörp, valamint a kitöltésükhöz műanyag poharak és kiskanalak: összesen párszáz forintos kiadás, amiért még csak pályázatot írni sem érdemes — és máris családias hangulatúvá varázsolja a bemutatót). A bejárat melletti fűvön asztalokra telepített 486-os multimédiásra bővített IBM PC számítógépen folyamatosan CD-kről Voyager-képeket, látványos oktatóprogramokat, csillagászati animációkat, planetárium szoftvereket, HST- és egyéb képeket mutattunk be, ezenkívül non-stop ismeretterjesztő videofilmeket lehetett nézni videomagnóról, nagyképernyős színes tévén. Természetesen a fő látványosságnak a megyei Csillagvizsgáló Intézet igazgatójának rövid megnyitó beszéde utáni félórás zenés diaműsort szántuk, ami némiképp igyekezett pótolni a telihold miatt elvesztett mély-ég látványosságokat, valamint ellensúlyozni a digitális technika korlátozott felbontású, vibráló kepeit (még mindig a fal nagyságúra is kivethető színes diák a legnépszerűbbek)! Az elektronikus zenei válogatás hajnali 1 óráig adott kissé műsztikus háttérrel a csillagok országhátján portyázóknak.

A Jupiter és a Szaturnusz látványával nehezen akartak betelni a látogatók (a gyűrű élet sokan látták már nem túl nagy nagytáznál is)! A programot levezető szak- és

amatőr csillagászok alig győzték a sok kérdést megválaszolni (a tévériporterekkel is meg kellett birkóznunk). A fátolyfelhőzet rései között időnként még az M13 és az Androméda-köd is bemutatható volt, de a tűzgömbök okozta látvány messze alatta maradt a tavalyi hullásnak (ezt sok, tavaly is nálunk járt látogatónk megemlítette). A vendégkönyv tanúsága és a szervezők becslése szerint 120–160 látogató járt kinn azon az estén. Az utolsó látogató hajnali 1-kor ment haza, ezután folytathatták nyugodtabban a bajai szakkör és az ugyanitt lebonyolított középiskolai nyári csillagásztábor tagjai a vizuális és rádiós meteorészlelést.

Olyan hangulat hatotta át azt az augusztusi éjszakát, amiért valamennyien köszönetet mondhatunk a maximálisat nyújtó helyi szervezőknek és a lelkes (5–75 év közötti) valamennyi korosztályt képviselő közönségnek! Szeretném biztatni az MCSE-t a jövőben is hasonló akciókra, úgy tűnik az emberek szeretik a kevésbé megszokottat, a romantikusabbat... Sajnos a városok belterületén már nem idézhető fel ez a hangulat — ehhez ki kell mozdulni, de a romantikus vagy éppen kíváncsi alkatú érdeklődők szívesen elmennek 5–6 kilométert, hogy a teljes csillagos égbolt már-már feledésbe menő látványát megpillanthassák... Szóval: jövőre, ugyanekkor, ugyanitt — még többen!

Hegedüs Tibor

Vértesszőlős

Augusztus 4-én az országos tácsöves bemutatáshoz kapcsolódva megtartottam életem első nyilvános bemutatását. Kicsit izgultam az időjárás miatt, mert délután erősen befelhősödött, de szerencsére estére már csak néhány foszlány maradt az égen. A helyszín kiválasztásában az ősi közmondás jegyében jártam el: ha a hegy nem megy Mohamedhez, akkor Mohamed megy a hegyhez. Ugyanis az iskolai sportpályán gyülekeznek a fiatalok esténként, ott ütik el az időt.

Szomszédom segítségével oda telepítettük 100/1000-es Newtonomat. Az ötlet bevált, mivel este 9-ig kb. 35–40 tizenéves nézte meg az első negyedben lévő Holdat, a Jupitert és néhány kettőscsillagot. Szomorú, de talán ha hárman láttak eddig életükben csillagásztácsövet, egyéb ismereteikről nem is szólva. Meglepett, mennyire tájékozatlanok, milyen „óvodás” kérdéseket tettek fel. Legtöbben az ufókról és a horoszkópokról beszéltek, összetévesztve a csillagászatot az asztrológiával.

Kilenc után inkább a családok jöttek. Főleg apukák, megmutatni a kisebb gyerekeknek az eget. A kérdések is szakszerűbbek, lényegretörők lettek. Érdeklődtek a Hold és a Jupiter méretéről, távolságáról, felszínéről, kialakulásáról. Szóval olyan légkör alakult ki, amelyet szerettem volna. Komolyan megfogalmazódott az igény, hogy érdemes lenne szakkört csinálni a gyerekeknek. Ezt a kultúrház vezetője támogatná, és az iskola igazgatója is örült az ötletnek.

Összesen kb. 60–65 érdeklődő volt, ami egy faluban kezdésnek nem rossz. Elég önbizalmat ad ahhoz, hogy a későbbiekben is tartsak bemutatásokat, hiszen jó érzés látni egy negyvenéves családjának arcát, amint rácsodálkozik a Hold krátereire, majd később elhozza a férjét és gyerekeit is megmutatni nekik az „egérrágtá sajtkorongot”. Úgy érzem, sikerült felkeltetnem az érdeklődést a csillagászat iránt.

Végh Zoltán

Új MCSE tagok névsora, lakhelye és a belépés éve (1401–1500)

1401. Torma Tibor	Budapest	1995	1451. Pál Tibor	Debrecen	1995
1402. Makovics József	Nagykanizsa	1995	1452. Sári Pál	Pécel	1995
1403. Tóth Tibor	Dorog	1995	1453. Bailó Tamás	Felsőzsolca	1995
1404. Dr. Kéry György	Budapest	1995	1454. Bodnár Sándorné	Anarcs	1995
1405. Dorozsi János	Miskolc	1995	1455. Korpás József	Kál	1995
1406. Veres Zsolt	Pomáz	1995	1456. Kovács László	Budapest	1995
1407. Bálint Tamás	Nagyvázsony	1995	1457. Pfaff László	Rétság	1995
1408. Tóth Ervin	Budapest	1995	1458. Szabó Sándor	Szeged	1995
1409. Terray Zoltán	Budapest	1995	1459. Sivák Krisztián	Letenye	1995
1410. Ungor Károly	Budapest	1995	1460. Péli László	Dabas	1995
1411. Haidó Tibor	Kistarcsa	1995	1461. Pócsai Sándor	Dávod	1995
1412. Lőrincz Gergely	Budapest	1995	1462. Kovács István	Novi Sad, YU	1995
1413. Tallér Miklós	Budapest	1994	1463. Kóbori K. Márk	Orosháza	1995
1414. Licsik László	Pilisvörösvár	1995	1464. Zelkó Zoltán	Zalaegerszeg	1995
1415. Dr. Péntek Kálmán	Szombathely	1995	1465. Kertész Levente	Kaposvár	1995
1416. Kerékgyártó Zita	Tiszaújváros	1995	1466. Ackermann Ádám	Budapest	1995
1417. Kerna János G.	Sükösd	1995	1467. Ifj. Németh László	Székesfehérvár	1995
1418. Papp Géza	Fertősz.t.miklós	1995	1468. Oláh Róbert	Budapest	1995
1419. M.né Soós Ildikó	Budapest	1995	1469. Dr. Gööz Lajos	Nyíregyháza	1995
1420. Mojdisz István	Békéscsaba	1995	1470. Ifj. Benkő László	Budapest	1995
1421. Czinkóczyk András	Budapest	1995	1471. Füstöss László	Budapest	1995
1422. Hollósy Tibor	Budapest	1995	1472. Kürti Imre	Budapest	1995
1423. Márkus Tamás	Budapest	1995	1473. Horváth Attila R.	Győr	1995
1424. Bókay Gimnázium	Budapest	1995	1474. Köcsky Sándor	Esztergom	1995
1425. Magyar Mátyás	Püspökladány	1995	1475. Szaniszló Imre	Budapest	1995
1426. Sárkány Péter	Budapest	1995	1476. Zakariás Sándor	Budaörs	1995
1427. Horváth Attila	Sopron	1995	1477. Horváth Attila	Nagykanizsa	1995
1428. Csák Balázs	Uri	1995	1478. Rusz Attila	Mezőtárkány	1995
1429. Kónya Béla	Hajdúszovát	1995	1479. Hrnicsjár Róbert	Szarvas	1995
1430. Kiss Lajos	Fonyód	1995	1480. Kasler Géza	Szekszárd	1995
1431. Marton Géza	Budapest	1995	1481. Papp György T.	Pécs	1995
1432. Megyei Könyvtár	Nyíregyháza	1995	1482. Csépe Marcell	Hasznos	1995
1433. Zulauf János	Budapest	1995	1483. Váradi András	Budapest	1995
1434. Paku Zoltán	Budapest	1995	1484. Ispánovity Egon	Muzslya, YU	1995
1435. Dr. Pomeisl Imre	Budapest	1995	1485. Bankó György	Budapest	1995
1436. Dosztyicza Illés	Kalocsa	1995	1486. Ziaja György	Budapest	1995
1437. Babits Gimnázium	Pécs	1995	1487. Elblinger Ferenc	Szekszárd	1995
1438. Vincze László	Óreglak	1995	1488. Szászi István	Szomor	1995
1439. Takács Ildikó	Budapest	1995	1489. Boros György	Sarkad	1995
1440. Kovács László	Parádsasvár	1995	1490. Kozma János	Dunaújváros	1995
1441. Czerny Wolfgangné	Szöny	1995	1491. Szabadi Péter	Paks	1995
1442. Forgács József	Oroszlány	1995	1492. Bozsér Orsolya	Érsekcsanád	1995
1443. Dudás Imre	Bag	1995	1493. Nagy István	Budaörs	1995
1444. Németh Géza	Kaposvár	1995	1494. Balogh János	Hosszúhetény	1995
1445. Bogárdi István	Budapest	1995	1495. Radics Gábor	Budapest	1995
1446. Bartucz Mária	Budapest	1995	1496. Nagy Anikó	Budapest	1995
1447. Beregszászi Judit	Budapest	1995	1497. Nagy Attila Antal	M. Ciuc, RO	1995
1448. Tóth Bertalan	Budapest	1995	1498. Garami Ádám	Balatonszabadi	1995
1449. Bozzay Géza	Miskolc	1995	1499. Varga József	Pécs	1995
1450. Dvornicsenkó Endre	Budapest	1995	1500. Bereznai Imre	Szentes	1995